

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. || Lv dovici || De Ponte Vallis-|| Oletani, È Societate ||
Jesv Theologi.|| De || Christiani hominis || Perfectione In
Qvo-|| libet eius Vitæ genere.|| Tomi Qvatvor.||**

Quorum argumenta ex S. Rvth Historia præcipué desumpta

Puente, Luis de la

Coloniæ Agrippinæ, 1625

§. 1. Perfectæ vxoris excellentia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39637

§. I. *Perfecta uxoris excellentia.*

I.
Vir conficit
in muliere
forti.

PRIMA excellentia est, quod viro suo magno sit *louamini*, qui etique in omnibus, quæ ad bonam totius domus gubernationem pertinent: ob sanctitatem scilicet, ac prudentiam, quam in ea obseruauit & expertus est. a *Confidit* (inquit) *in ea cor viri sui, & spoliis non indigebit. Reddet ei bonum, & non malum, omnibus diebus vita sua,* quasi distinctius dixerit: tanta est eius probitas, tantaque animi fortitudo, vt vir eius securè illi *fidat*, omnesque suas curas committat: certò sperans eam rerum omnium ipsius curæ commissarum exactam rationem reddituram. Quamobrem potest ipse ad sua negotia peragenda liberè ac securè domo exire, absque timore aut formidine mali alicuius exitus. Quam cum aded sollicitam experiatur in custodiendis quæcunque illi tradit: non opus habet diuitias ex aliorum *spoliis* per illicitas negotiationes, & media mala acquirere: ea sibi sufficere existimans, quas à D E O accepit, & propria sua industria comparauit.

Vir sana
mulieri be
nignus.

EST præterea ipsa aded *grata*, ob quoduis bonum à suo viro acceptum, vt & verbis & operibus bonis *bonū ei reddat, & non malū*, nec molestiā vllam *omnibus diebus vita sua*. Continet autem singularem quandam Emphasim verbum REDDET, quod significat aliquid in compensationem, & quasi remunerationem ei dare, à quo beneficium accepit: quare dum eo verbo vtitur Salomon, præsupponit bonam tractationem prudentis viri erga suam vxorem, eò quòd illa talis sit, vt ipsum obliget, impellatque ad amanter ac beneuolè cum ipsa agendum, & liberaliter indulgendum. Quamuis excellens eius probitas & fortitudo tanta esse debet, vt etiam viro non præstante, quod meritò deberet, ipsa *reddat semper bonum, & non malum omnibus diebus vita sua*: vt pax domestica sit perpetua. Neque enim magna censenda est fortitudo, quod bonum pro bono reddatur; Sed illa insignis est valdeque excellens quod bonum reddatur pro malo, nunquam verò malum: iuxta Apostoli consiliū & exhortationem dicentis: *b noli vinci a malo, sed vince in bono malum*, benè scilicet faciens ei, qui malè tibi facit.

Vxor viro
grata, est
non man
sueti.
b Rom. 12.
21.

2.
Conseruet
& augeat.

S E C V N D A fortis mulieris proprietas est, vt non solum fideliter seruet, quæ vir ipsi tradit seruanda; sed & ipsa iuxta gradum & statum suum sollicitè noua quærat rei familiaris augmenta. *Quasiuit*, inquit, *lanam & lenam & operata est consilio manuum suarum. Facta est quasi nauis institoris de longè portans panem suum; de nocte surrexit, deditque pradam domesticis suis, & cibaria ancillis suis. Considerauit agrum, & emit eum: de fructu ma-*

NUMM

manu narum plantarum vincant. Quasi distinctius diceret: aced est illa in rebus domesticis sollicita, vt non expectet donec maritus lanam & linum adferat, quæ ipsa cum suis ancillis laboret, neque ad suas telas conficiendas; sed ipsamet media & rationes inquirat ad ea habenda: & instar nauis mare fulcantis, & ex remotissimis regionibus res varias ad commune ciuitatis commodum deferentis; ita ipsa omnes domus suæ angulos lustrat ac vertit; & quærens hinc inde ea congregat, quæ ad suam sustentationem sunt necessaria. Summo mane surgit, ne famuli ac domestici nimium somno indulgeant, aut otiosi sint; & statim domesticis & officialibus ad laborandum iuris, *cibaria tradit pensumque* ancillis assignat, quod perficere debeant; tantaque eius est diligentia, vt res familiaris per eam augeatur, & superfit adhuc ad *agrum emendum, vineamque* plantandam; Deo ipso bona illa domestica multiplicante, ob fidelitatem ac sollicitudinem, quæ illa etiam ex rebus paruulis fructum & lucrum facit.

Vt autem intelligamus huius mulieris sollicitudinem, non solum in imperando suæ familiæ consistere; sed etiam in proprio labore, vt suos exemplo præcedat, addit Salomon *terciam* eius excellentiam, dicens: *accinxit fortitudine lumbos suos, & roborauit brachium suum: gustauit, & vidit, quia bona est negotiatio eius: ideoque non extinguetur in nocte lucerna eius; manum suam misit ad fortia, & digiti eius apprehenderunt fusum.* Quid est autem accingere se fortitudine, & brachium tuum roborare, nisi magna animi fortitudine imbecillitatem, & molliciem fœmininam vincere; manumque ad fortia adhibere, tantam animi voluptatem, in eò quod semper sit bene occupata sentire: vt non satis habeat in die laborare, sed etiam in ipsa nocte, colum & fusum arripiat, ne cesset à nendi labore, quo plurimum delectatur. Ne autem existimetur, occupationem eam solum esse nendi exprimit editio nostra vulgata, quod manum suam miserit ad FORTIA, ad omnia scilicet manus tuas applicando, quæ ad suum statum & gradum pertinent: quæ licet videantur ex se facilia, mulieribus tamen sunt fortia: quia fortitudinem exigunt ad perdurandum in eis, cum ipsæ alias ex se ipsis ad otium & quietem propendeant; quam propensionem non nisi fortitudine superare ac vincere possunt. Et hac ratione præueniunt, & aditum obstruunt innumeris peccatis, quæ ab huiusmodi otio proueniunt: quæ enim otium sectantur, anxie quærunt solaria sua, ac recreationes extra domum, horrentes occupationes, quæ in ea sunt; aut tempus otiosis colloquijs terentes, in quibus frequenter murmura ac detractiones miscuntur. Ex quo experientia deprehendimus sententiam illius veritatem, qua dixit Salomon: *c sapiens mulier adificauit domum suam: insipiens extructam quoque manibus destruet.* Sapiens enim prudenter

3.
Ipsamet laborat.

Otium perlat.

c Prou. 14. 1
Vide lanser

ac diligenti tua gubernatione omnia promouet ac crescere facit: imprudens verò omnia turbat ac destruit. Sapiens (vt quidam Philosophus dixit) est tanquam *apis* casta & operosa, quæ fauum suum construit, & in alueario suo commoratur: nec prodit foras, nisi urgente necessitate, ad mellis ceræque materiam colligendam.

Mulier apis.

4.
Liberalis
sit.

SED vterius progreditur feruens sanctæ huius mulieris diligentia: quæ non ex auaritia, aut multa acquirendi cupiditate laborat; sed tum vt suis obligationibus prospiciat; tum vt habere possit, vnde alijs *benè* facere possit. Ait enim: *Manum suam aperuit inopi, & palmas suas extendit ad pauperem: non timebit domui suæ à frigidibus niuis: omnes enim domestici eius vestiti sunt duplicibus.* In quibus verbis duos bonos effectus insinuat Sapiens, qui *liberalem*, & non parcum & auarum animum producit.

1.
Elemosy-
nis.

PRIMVS effectus est, quod ex his, quæ habet liberaliter tribuat pauperibus, *elemosynas* iuxta facultates suas elragiendo. Quam liberalitatem indicat Spiritus S. verbis illis: *aperuit manus, & extendit palmas*; quibus significare voluit: talem mulierem non claudere, neque comprimere manus parcitate; sed aperire & extendere quantum potest, confidentem diuinæ misericordiæ, quod non propterea res ipsius familiaris sit diminuenda, nec familia defectum aliquem passura; sed potius augenda: ex elemosyna enim augmentum prædictum. Et quamuis vxor teneatur viri directionem sequi, ad quem distributio & administratio bonorum ita pertinet, vt vxor nec elemosynas quidem magnas sine eius consensu, vt supra dictum est, facere possit; quod tamen ad ipsam pertinet, *propendere* debet ad eas erogandas: quod si illa diligens & operosa fuerit, nunquam illi defuerit, vnde possit *ordinarias* erogare: nec vllus erit vir adeò parcus, qui meritò velit illas prohibere. Quare si vterque tanta sit conformitate coniunctus: bona alterius propensio, alterum facillè post se trahet.

2.
Multo ma-
gis in dome-
sticos.

SECUNDVS effectus est, quod erga suos *domesticos* adeò sit liberalis, vt non existimet satis illis esse vnum indumentum; sed *duplicatum* tribuat, quod eos à frigore defendat ac de omnibus necessarijs illis prospiciat. Quæ enim erga *externum* pauperem ostendit se liberalem: non debet erga pauperem *famulum* esse parca. Nam cum ipsi laborem ferant, lucrumque promoueant: decet, vt supra est dictum, fructuū etiā esse participes: sic enim eorum voluntatem alliciet, vt libentiùs laborent & obsequantur. Nec magnum quid videri debet, quod ita copiosè de vestibus illis prospiciat; cum tantum illi super sit, vt *Syndonem* siue telam texuerit, ac *vendiderit*: & *cingulum* confecerit, ac *tradiderit Chananeo*, vendendum; vt ex his, quæ domui luçe supersunt, magis eam ditet; & pecunia ex eis accepta comparet, quæ sibi defunt.

SED

SED quoniam Deus non vult, fortem ac prudentem mulierem adeo circa alios sollicitam, *sui ipsius* obliuisci; sed cum ea decentia, quam status eius exigit sese ornare; addit *aliam* excellentiam dicens: *Domesticam supellectilem, & stragulatam vestem fecit sibi; byssus, & purpura indumentum eius. cuius causa nobilis habebitur & laudabitur in portis vir eius, quando sederit cum senatoribus terra.* Nec vacat mysterio, quod Spiritus sanctus coniugatam mulierem laudet ex eo, quod pretiosa habeat stragula, ac lectisternia, & elegantia peristromata pro domo sua; & quod ipsa ex *byssis* & *purpura* habeat indumentum: cum tamen inter Epulonis illius diuitis peccata recensetur, quod *cinderetur purpura & bysso.* Sed si attentius rem perpendamus, intelligemus, voluisse Spiritum sanctum nos docere: non displicere sibi externum cultum etiam pretiosum, sed deprauatum eius usum, aut nimium in eo *excessum*, habita ratione status; aut ob intentionem inanem, aut sensualem, sicut supra est dictum. Si autem cum moderatione decenti fiat, & sincere in finem gloriae ipsius Dei, vt etiam pretioso huiusmodi cultu illa vtatur, quem ipse Deus prouidit ad seruandam altioris status auctoritatem, in quo Deus illam collocauit: tunc inquam non vitiosum, sed sanctum erit, pretiosis huiusmodi ornamentis vt: & nominatim, vt viri sui voluntati, vt par est, satisficiat. Propterea enim adiunxit Spiritus sanctus propter gloriam fortis huiusmodi mulieris, hac ratione exornatae, fore virum eius in veneratione apud Senatores terrae, felicem illum, & fortunatum indicantes, quod insignis adeo socii illi contigerit. Illud quoque bonum est indicium animi, quo se bysso & purpura induit, quod permiserit: illam non crudelem, qualis epulo ille diues fuit: sed *piam* ac misericordem in pauperes; & domesticos suos fuisse; & quod prius attenderit ad necessaria illis indumenta praestanda, quam ad se ipsam pretiosis ornandam: non enim decet cum domesticorum, & pauperum detrimento expensas magnas facere in res valde pretiosas, ad proprium usum.

VT autem appareat quod quae se ipsam, domumque suam splendide adeo induit, non deserat *animam* nudam; nec domum conscientiae suae, addit Spiritus sanctus praestantissimam *aliam* eius excellentiam, dicens: *fortitudo & decor indumentum eius, & ridebit in die nouissimo: os suum aperuit sapientiae, & lex clementiae in lingua eius: considerauit semitas domus sua, & panem otiosa non comedit.* cuius sententiae sensus est, quod illa non fuerit contenta, nec sibi satisfecerit, artificioso illo corporis cultu; sed naturalem ipsum virtutum ornamentis auxerit, ac perfecit: induit enim *modestiam*, iucundamque vultus sui gratiam, & suauem cum domesticis agendi rationem, vt se omnibus redderet *amabilem*. *Faciem* suam laetam ostendit, ac subridentem; non tamen ita, vt foemininam re-

5.
c. Luc. 16. 19.
Non cultus
sed excessus
carpendus.

6.
Primum en-
danda ne-
cessaria.

6.
Anima or-
namenta
virtutes.

Facies.

doleat molliciem quæ ipsos domesticos emolliat; sed fortitudinem induit qua illos componat, in qua agendi ratione omnibus diebus vitæ suæ progreditur. Os præterea suum, & linguam sapientia ac discretione, magnaque suauitate & pietate exornauit: non enim est garrula, aut ita loquax, vt verba sua in ventum projiciat, aut in alicuius tertij detrimentum; nec amaritudinem adferet, aut punget eos quibuscum aget, præcipuè domesticos: sed sapienter potiùs prudenterque admonet, ac docet, quæ sint illis faciendæ; & qua ratione lex ipsa DEI, quæ clementiæ & charitatis lex est, sit seruanda: ita vt ad inuicem charitatem, & pietatem sibi ostendant. Quod vt exactiùs præstet, *femitas* considerat domus suæ, diligenter examinans vitam, actiones, & negotia, quæ gerunt, qui in illa versantur: reprehendit corrigitque; malum, quod in eis animaduertit, remouet illis occasionem, qua euaderent mali; fouet additque illis animum ad omnia, quæ, vt boni euadant, sunt necessaria; indecens enim iudicat, quodd non satis ad munus suum attendens, panem frustra comedat: præit semper exemplo suo bono; ne domestici sese excusent, si dominam suam otiosam, aut malum aliquod exemplum præbentem videant.

7.
Fructus vir-
tutis qua-
druplex.

FINEM denique fortis huiusmodi mulieris excellentijs imponit Spiritus sanctus referens *fructus* huius vitæ ad eam perfectam, & *laudatores* ac præcones excellentiarum eius, dicens: *surrexerunt filii eius, & beatissimam predicauerunt: vir eius & laudauit eam. Multa filia congregauerunt diuitias, tu supergressa es vniuersas, fallax gratia, & vana est pulchritudo: mulier timens Dominum, ipsa laudabitur. Date ei de fructu manuum suarum, & laudent eam in portis opera eius.* In quibus verbis *quatuor* perfectæ coniugatæ excellentiæ insinuantur.

1.
Filius sa-
piens.

PRIMA est, quod tales nutriet, educabitque *filios*, qui sint honori matri suæ, eiusque perpetua laus. Quamuis enim hoc à diuina prouidentia, & bona ipsorum filiorum naturali propensione dependeat, vt supra est dictum: nullus tamen ita potest eos, atque mater ipsa, iuuare: cum ipso enim lacte, bonam propensionem, bonosque mores imprimere eis potest, exercens eos ab infantia in sancto illo Dei timore, quem adulti habere debent. Sicut sancta illa Galliarum Regina *Blanca*, quæ Sancto *Ludonico* adhuc infanti dicere consueuerat: mallet te mortuum, quam in lethale aliquod peccatum incidentem videre: adeoque exactè filius optimæ matris doctrinam hausit, vt sit eius perpetua laus.

Blanca.

2.
Vir bonus
Monica.

SECUNDA excellentia est, quod sita bona industria studioque talem suum reddat *virum*, vt semper is in eius laudibus occupetur; cum in modum, quo Sancta *Monica* virum suum gentilem, & morum difficiliorem ac asperorum valdè, exemplari vitæ suæ sanctitate & inuicta patientia ita permutauit, vt

ad fi-

dem conuerteretur, moresque indueret moderatores: qui postea nunquam destitit virtutem extollere Sanctæ suæ vxoris; sælicemque suam prædicare fortem, quod eam duxisset.

HINC Tertia oritur perfectæ mulieris excellentia, vt ob suas virtutes ita reliquas mulieres supergrediatur, vt ipsamet eam laudent; eiusque mores & egregia facinora prædicent. Aliæ mulieres communes, diuitias aliquas temporales: sed hæc in eo omnes excellit, quod etiam spirituales in maiori copia, quam aliæ, acquirat. Reliquæ laudari quærunt à bona gratia, & corporis pulchritudine: sed vana est fallaxque talis gratia, & nugæ sunt, quæ fumi instar euanescent: vera autem laus est, quod timeat DEVM; seque virtutum pulchritudine exornet.

VLTIMVM denique, quo omnes eius excellentiæ quasi obsignantur, illud est, quod fortis & Sancta mulier fructus manuum suarum, bonorumque suorum laborum recipiet premium, non in hac vita solum, sed etiam in futura: nam in hac vita donis cælestibus ditabit illam DEVS, & fructibus satiabit Spiritus, quos Apostolus vocat charitatem, gaudium, pacem, patientiam, benignitatem: bonitatem, longanimitatem, mansuetudinem, fidem, modestiam, continentiam, & castitatem: propter quos fructus laudabitur in occulto, & in publico; & in medio platearum, vbi de alijs murmuratur, quia præclara & insignia eius facinora cogent illos ad bene de illa loquendum, eamque laudandam. In altera autem vita copiosissimis gloriæ gradibus remunerabitur: & in nouissimo iudicii die laudabitur ab ipso DEO, eiusque Angelis coram omnibus hominibus: manifestabuntur enim in omnium conspectu præclara eius opera: quæ omnes iudicabunt digna esse, quæ æternum laudentur.

§. II. Prædicta confirmantur exemplo Ruth.

PRÆDICTA hætenus licet confirmare exemplo venerabilis Ruth, in qua excellentiæ prædictæ eluxerunt, quas Salomon attribuit matri suæ Berthsabee, laudans in ea reliquas mulieres fortes, inter quas Ruth nostra est merito numeranda, vt de ea merito dicere liceat: quod fuerit vna ex mulieribus fortibus & strenuis huius mundi, & quod a procul ac de ultimis finibus fuerit pretium eius. Deduxit enim illam Deus è Regione Moabitide, eius verò pretium & valorem aperuit in terra Israel tanquam gemmæ ex Oriente allatæ. Confidit in ea cor viri sui ob magnam securitatem, quam de rara eius virtute habuit: propterea enim illam duxit, dicens: b scit omnis populus, qui habitat intra portas vrbis meæ, mulierem te esse virtutis. Quid autem est mulierem esse virtutis, nisi

fortem

3.
Vicinarum
laus.

4.
Premium
laboris.

Gal 5. 22.

Ruth.

1.
a Pro. 31. 10.
De longin
quo venit.

b Ruth. 3. 11.
Mulier vir-
tutis.